พาราเซตามอลเป็นพิษต่อตับได้อย่างไร ?

เสนาะ ศรีไกร*

พาราเซตามอลหรือ อะเซตามิโนเฟนนี้เป็นยากลุ่มพาราอะมิโนฟินอลส์ (P-amino phenols) มีฤทธิ์แก้ปวดลดไข้และมีประสิทธิภาพในการรักษาอาการปวดอ่อน ๆ เช่น ปวดศีรษะ ปวดเส้นประสาท ปวดฟัน ปวดประจำเดือนและปวดบาดแผลหลังการผ่าตัด เป็นต้น โดยพาราเซตามอลนี้ ไปยับยั้งฤทธิ์ของไพโรเจนภายในร่างกาย และเริ่มออกฤทธิ์ลดไข้หลังจากรับยาแล้ว 30 นาที และจะได้ผลสูงสุดภายใน 2-4 ชั่วโมง

ผลิตภัณฑ์ยาระงับปวดที่มีส่วนประกอบของพาราเซตามอล (อะเซตามิโนเฟน)

ชื่อทางการค้า	ผู้ผลิต/จำหน่าย	รูปแบบของยา
อะเซทาซิล (Acetasil)	สีลมการแพทย์	ชนิดน้ำและชนิดเม็ด
ไบโอสิค (Biogesic)	ไบโอเมดิส/เกร์ตอีสเทอร์น	ชนิดเม็ด
แคลปอล (Calpol)	คาลมิค/บอเนียว	ยาน้ำแขวนตะกอน/ชนิดเม็ด
โครซิน (Crocin)	ดูฟาร์-อินเตอร์แฟรน/ยูเนียนเมดิคอล	ชนิดเม็ด
ดาก้า (DAGA)	เฮิกซ์	ชนิดเม็ด
เอ็กซิดริน (Excedrin)	แอลลาด/บริสตอลแล็ป	ชนิดเม็ด
คิทไซรับ (Kitsyrup)	คอนติเนนเติล-ฟาร์ม	ชนิดหยด
เมดิคอล (Medicol)	ไมรา/เกร์ต-อิสเทอร์น	ชนิดเม็ด
พาราดอล (Paradol)	วินทรอป/สาเตอร์ลิงดรั๊ก	ชนิดเม็ด
พารานาล (Paranal)	สยามเภสัช/สยามฟาร์มาซูติคอล	ชนิดเม็ด
พาราซาล (Parasal)	สยามเภสัช/สยามฟาร์มาซูติคอล	ชนิดเม็ด
พาร์ตามอล (Partamol)	แอตแลนติค	ชนิดเม็ด
พารอล (parol)	เลอเปอติ๊ต์	ชนิดเม็ด
ซาลิซิน (Salicyn)	เอบิค/แอดว้านซ์ฟาร์มา	ชนิดเม็ด
ซีลแท็ป (Siltab)	สีลมการแพทย์	ชนิดเม็ด
เทมปร้ัว (Tempra)	มิ๊ดจอห์นสัน บริสตอลไมเยอร์ส	ชนิดหยดน้ำเชื่อม
เทนแลพ (Tenlap)	ดาวเคมีคอล/เลอเปอติ๊ต์	อีลิเซอร์

---

*พนักงานห้องสมุด 4 ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชื่อทางการค้า	ผู้ผลิต/จำหน่าย	รูปแบบของยา
ไทลีนอล (Tylenol)	แมคนีล/จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน	อีลิเซอร์
		ชนิดเม็ด
		ชนิดหยด
พาราเซตามอล (Paracetamol)	องค์การเภสัชกรรม	ชนิดเม็ด

รูป-ขนาดและวิธีใช้ยาพาราเซตามอล

ชนิดเม็ด ขนาด 325 มิลลิกรัม สำหรับเด็ก

ขนาด 500 มิลลิกรัม สำหรับผู้ใหญ่

ชนิดน้ำเชื่อม มีแบบ 1 ช้อนชา (5 ซี.ซี.) มักมีตัวยา 120 มิลลิกรัมและ 125 มิลลิกรัม

ชนิดหยด 0.6 ซี.ซี. จะมียา 60 มิลลิกรัม

ขนาดที่ใช้กิน

เด็ก

อายุต่ำกว่า 1 ขวบ กิน 1/2 ช้อนชา (เอมิลลิกรัม) หรือ /หยด (0.6 ซี.ซี) ทุก 4-6 ชั่วโมง

อายุต่ำกว่า 1-6 ขวบ กิน 1/2 - 1 ช้อนชา (60-120 มิลลิกรัม) ถ้าเป็นชนิดหยดก็ใช้ 1-2 หยด (0.6-1.2 ซี.ซี.) ทุก 4-6 ชั่วโมง

อายุ 6-12 ขวบ ให้กิน 150-300 มิลลิกรัม ขนาด 325 มิลลิกรัมครั้งละ 1/2-1 เม็ด ทุก 4-6 ชั่วโมง

อายุ 12 ขวบขึ้นไป กินครั้งละ 300-1,000 มิลลิกรัม ทุก 4 ชั่วโมง ตามความจำเป็น

หมายเหตุ สำหรับเด็กอย่าให้กินยามากเกิน 1,200 มิลลิกรัม ต่อวัน

สำหรับผู้ใหญ่อย่ากินเกินขนาดวันละ 4,000 มิลลิกรัมหรือ 8 เม็ด (500 มิลลิกรัม) หรือ 12 $^{1}/_{2}$ (325 มิลลิกรัม)

อาการแพ้ยาพาราเซตามอล (อะเซตามิโนเฟน)

ถ้าแพ้ยาพาราเซตามอล จะมีอาการบวมที่ผิวหนังและเป็นผื่นแดงหรืออาจเกิดมีแผลที่เยื่อบุผิว เช่น ที่ในปากและเป็นไข้ (drug fever)

พิษของยาพาราเซตามอล (อะเซตามิโนเฟน)

เนื่องจากบ้านเรามีการใช้ยากันอย่างเสรีและฟุ่มเฟือย และไม่ทราบถึงอันตรายว่าตับต้องทำงานมากขึ้นและตับมีโอกาสที่จะถูกทำลายโดยยาเพิ่มขึ้น เพราะตับมีหน้าที่ในการทำลายพิษของสารที่ร่างกายได้รับ ยิ่งรับประทานยามากกว่า 7 กรัม และรับยาขนาด 15-25 กรัมจะทำให้เกิดพิษต่อตับอย่างรุนแรงและอาจถึงตายได้เพราะพาราเซทามอล (อะเซตามิโนเฟน) ในพลาสมาจะมีค่าถึงชีวิตที่ยาวนาน ในกรณีที่ตับเป็นพิษ ถ้าค่ากึ่งชีวิตเกิน 4 ชั่วโมง จะทำให้เกิดเนื้อตับตาย

อาการที่แสดงออก

เริ่มด้วยการอาเจียนภายใน 2-3 ชั่วโมง เบื่ออาหาร/คลื่นไส้ ปวดท้อง ภายใน 24 ชั่วโมง มีอาการที่แสดงของดีซ่าน ภายใน 2-4 วัน และอาจตายภายใน 2-7 วัน

บรรณานุกรม

กำพล ศรีวัฒนกุล และคณะ. คู่มือยาประชาชน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการหนังสือข่าวสารทางการแพทย์และสาธารณสุข, 2524.

ณรงค์ สาริสุต, ผู้จัดทำ. อาการบวม. กรุงเทพมหานคร: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.

เรวดี ธรรมอุปกรณ์. การใช้ยาบำบัดอาการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สุรเกียรติ อารานุภาพ, กำพล ศรีวัฒนกุลและลือธวุฒิ บานเย็น. คู่มือการใช้ยาทั่วไปเล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการหนังสือข่าวสารทางการแพทย์และสาธารณสุข, 2523.